

ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΚΟΡΡΕΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΤΟΜΟΣ Α΄ 1961

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ Γ. Δ. ΚΥΠΡΑΙΟΥ
1961

ΣΙΜΟΥ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΣΙΦΝΟΥ

Τὰ κατωτέρω παρατιθέμενα ἔγγραφα τῆς «Δημογεροντίας Σίφνου», ἀνεύρομεν ἐν τοῖς Γενικοῖς τοῦ Κράτους Ἀρχείοις, κατὰ τὰς ἡμετέρας περὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν νήσου Σίφνου ἱστορικὰς ἐρεῦνας.

Εἶναι χαρακτηρισμένα ὡς «Σχολικὰ» καὶ εὑρηγται κατατεθειμένα ἐν τῷ Ἀρχείῳ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἐν τῷ Φακέλλῳ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἔτους 1829.

Ταῦτα ἀποτελοῦν «ἴσα» τῶν πρωτοτύπων καὶ ἐπισυνάπτονται ἀναφορᾶς τοῦ ἐν Σίφνῳ διδασκάλου «τῆς Κοινῆς Σχολῆς» Γεωργίου Ψαράυτη, «πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς Δημοσίου Παιδείας Γραμματέα τῆς Κυβερνήσεως», Νικόλαον Χρυσόγελον, τὸν Σίφνιον, διαμαρτυρομένου διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τῶν μισθῶν του. Ἔχουσι δ' ὡς ἀκολούθως :

Α'

Ἀριθ. 85

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ Ἐπαρχιακὴ Δημογεροντία Σίφνου

Πρὸς τὸν Κύριον Γεώργιον Ψαράτην

Ἡ Δημογεροντία αὕτη πρώτιστον τῶν χορῶν τῆς ρομίζουσα τὴν ἀνθρώπῳ καὶ σύστασιν τοῦ κοινοῦ Ἑλληνομουσείου, εἰς Ἐκπαίδευσιν τῆς Νεολαίας, ζητεῖ διδάσκαλον ἱκανὸν νὰ διδάξῃ τὰ στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης, καὶ στολισμένον μὲ ἀρετὴν Ἡθῶν.

Ἡ Δημογεροντία, συμβουλευομένη καὶ μετὰ τῶν προκοίτων τῆς Νήσου ταύτης, ἔκριεν ἱκανὴν τὴν Ἐλλογιμότητά σου, νὰ εἰσάξῃς τοὺς

παῖδας τῶν συμπολιτῶν σου εἰς τὴν γνῶσιν τῆς προγονικῆς Γλώσσης καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν τῶν Ἡθῶν.

Προσκαλεῖσαι διὰ ταῦτα νὰ ὑπακούσης προθύμως εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος καὶ νὰ ἀποδώσης τὰ τροφεῖα εἰς τὴν κοινὴν μητέρα.

Ἐν Σίφνῳ τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1828

Ὁ οἰκονόμος	Οἱ Δημογέροντες
Παπα - Κωνσταντῖνος Σπαθάρης (;)	Κ. Μάτσας
Ἀποστόλης Γρυπάρης	Ν. Βαλέτας
Ἰ. Ἀρβανιτάκης	Ν. Χρυσόγελος
Κ. Συριανός	Ζ. Ι. Καμπάνης
Π. Πάος	Π. Μάτσας
Ι. Λειμβαῖος	Μ. Πάος
Ν. Ἡλ. Καμπάνης	Ζ. Ἀλ. Καμπάνης
	Ἀναγνώστης Πρόκος
	Ἴσον ἀπαράλλακτον

B'

Ἄριθ. 188

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἡ Δημογεροντία Σίφνου

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 146 καὶ ὑπὸ τὴν 9 τοῦ παρόντος πράξιν τῆς Δημογεροντίας ταύτης, παρουσιασθεῖς εἰς τὸ Δημογεροντεῖον ὁ Ἑλληνομώτατος κύριος Γεώργιος Ψαραύτης, προσκληθεῖς κοινῇ γνώμη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 85 καὶ ὑπὸ τὴν 10 Σεπτεμβρίου ἐπισήμου, παρόντων τῶν Δημογερόντων τῶν μερῶν, καὶ τῶν προκρίτων, διωρίσθη διδάσκαλος τῆς Κοινῆς σχολῆς, συμφωνήσας μετὰ τοῦ κοινοῦ ὡς ἀκολούθως.

A'. Νὰ διδάσκη τοὺς φοιτῶντας αὐτῶ ἐντοπίους καὶ ξένους παῖδας τὴν Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν μὲ τὴν δυνατὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐντέλειαν, (διδάσκων) αὐτοὺς προπάντων καὶ τὴν ἀληθινὴν παιδείαν, τὴν εὐσέβειαν, μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱερᾶς κατηχήσεως, ἐκ τῆς ὁποίας μνουμένοι τὰ ἱερὰ τῶν χριστιανῶν χρεὴ θέλουν διδάσκεσθαι καὶ τὰ τοῦ καλοῦ πολίτου καθήκοντα, διὰ τῆς ὀρθῆς ἠθικῆς, προσαρμοζομένης εἰς τὸν Οὐράνιον Νόμον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

B'. Νὰ διδάσκη τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον, κατ' ἀρχάς, ἕως νὰ τελειοποιήσῃ εἰς αὐτὴν νέους ἱκανοὺς νὰ διευθύνωσι τὰ συστηθησόμενα Ἀλληλοδιδασκτικὰ Σχολεῖα εἰς τὰ χωρία τῆς αὐτῆς Νήσου.

Γ'. Νὰ διδάσκη τοὺς παῖδας, χωρὶς διακοπὰς καθ' ὄλον τὸν ἐνιαυ-

τόν, πλὴν τῶν ἑορτῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος καὶ οἱ διορισθέντες ἐπίτροποι ἠθέλουν ἐξαιρέσει διὰ προγράμματος.

Δ'. Νὰ λαμβάνη μισθὸν γρῶσ. χίλια ἑκατόν. Ν. 1100, λογιζομένου τοῦ χρόνου ἀπὸ 1828, ὀκτωβρίου 2, μέχρι τοῦ 1829, ὀκτωβρίου 2.

Ε'. Τὸν μισθὸν τοῦτον ὑποχρεοῦνται ἡ Ἐπαρχιακὴ Δημογεροντία καὶ οἱ ὑπογεγραμμένοι πρόκριτοι εἰς τὸ προσκλητήριο ὑπ' ἀριθ. 85 καὶ ὑπὸ τὴν 10 Σεπτεμβρίου, νὰ πληρώσωσι πρὸς τὴν Ἐλλογιμότητά του κατὰ τετραμηνίαν τὸ ἐν τρίτον, τὸ ὁποῖον θέλουν λαμβάνουν μὲ διαταγὴν τῆς ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας πρὸς τοὺς διορισθέντας ἐπιστάτας τῶν μοναστηριακῶν εἰσοδημάτων κυρίους Ἰωάννην Πρόκον καὶ Μαρίνον Πᾶον.

ΣΤ'. Θέλει ἀναγνωρίσει ἡ Ἐλλογιμότητά του ὡς Ἐπιτρόπους τῆς Σχολῆς, ἀπὸ μὲν τοῦ Κάστρου τοὺς κ. Ἰωάννην Λειμβαῖον, Ἀποστόλιν Γρουπάρον, ἀπὸ δὲ τὸν Ἀρτεμῶνα τὸν κ. Ζαννάκην Ἰ. Καμπάνην, ἀπὸ δὲ τοῦ Σταυρίου, τὸν κ. Ζαννάκην Ἀλ. Καμπάνην. Ἐκ μέρους δὲ τῆς Καταβατῆς καὶ Ἐξαμπέλων, τὸν κ. Ν. Χρυσόγελον, πρὸς τοὺς ὁποίους θέλει ἀναφέρεσθαι καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν ἐπιστάσιαν καὶ προμήθειαν τῶν ἀναγκαίων, πρὸς βελτίωσιν τοῦ κοινοῦ τούτου καταστήματος.

Ἐπὶ τούτοις ἐγένετο τὸ παρὸν συμφωνητικὸν μένον εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐπαρχιακῆς Δημογεροντίας, ἀντίγραφον δὲ τούτου ἐπίσημον ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ κ. Γεωργίου Ψαράυτη εἰς ἀσφάλειαν τῶν συμφωνηθέντων μερῶν.

Ἐν Σίφνῳ τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1828

Οἱ Δημογέροντες

Κ. Μάτσας

(ΤΣ)

Ν. Βαλέτας

Ν. Χρυσόγελος

ἴσον ἀπαράλλακτον

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν τοῖς ἔγγραφοις Γεώργιος Ψαράυτης, Σίφνιος, ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ, ἐν αὐτοῖς ὁμοίως, ὡς δημογέροντος ἀναγραφομένου, περιφήμου Διδασκάλου Νικολάου Χρυσογέλου.

Πρὶν ἢ ἀναλάβῃ διὰ τῶν παρόντων ἐπισήμων ἔγγραφων τὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ Κοινῇ Ἑλληνικῇ Σχολῇ, ὑπῆρξε διδάσκαλος ἐν τῇ παιδευτικῇ Σχολείῳ τοῦ ἐν τῇ ἀρχαίῳ Βυζαντινῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀντύπα, (μέλλοντος τοῦ Ν. Χρυσογέλου ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὸ 1821, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγῶνος),

συσταθέντος, ἐπὶ τετραετίαν ὅλην διδάξας «τοὺς μὲν δύο χρόνους χωρὶς νὰ λάβῃ, εἰμὴ μόνον τριάντα γρόσια ἀπὸ μερικοῦς· τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα ἐλάμβανεν ἐν ψωμίον πρὸς παρηγορίαν τῆς ἀνάγκης του»¹.

Ὁ διδάσκαλος Γεώργιος Ψαράύτης ἐδίδαξεν ἐν Σίφῳ ἐπὶ εἴκοσι καὶ τρία ἔτη (1828—1851). Οὗτος ὑπῆρξεν ἡ δυναμικὴ ἐκεῖνη φυσιογνωμία, ἣτις, ἐν μέσῳ πλείστων ὄσων ἀντιξοότητων, ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐν τῇ νήσῳ μακροχρόνως Παιδείαν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἣν ἐδοκίμασεν αὕτη κρίσιν τῆς, μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγώνος τοῦ 1821.

Στερούμενος, πλὴν τοῦ μισθοῦ, καὶ τῶν πρὸς διδασκαλίαν ἀναγκαίων μέσων «ἔκλεξε τὰ κυριώτερα ἐκ τῆς Γραμματικῆς τοῦ Βάμβα καὶ ἔκαμε μίαν Ἐπιτομὴν Ἑτυμολογικοῦ καὶ Συντακτικοῦ διὰ νὰ εὐκολύνῃ τοὺς μαθητὰς του, μὴ ἔχοντας ἀναγκαίως Γραμματικὰς»².

Ἐδίδασκε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους τοὺς μαθητὰς του «ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων δὲν ἐφάνη ποτὲ κατώτερος τῶν 80, καὶ ἀνώτερος τῶν 120»³.

Ἀληθῶς δ' ὑπῆρξεν ἀντάξιός τοῦ Διδασκάλου τοῦ Νικ. Χρυσογέλου μαθητῆς καὶ ἄνθρωπος ἀνώτερος, καὶ Ἑλλην μὲγας, τὴν μνήμην τοῦ ὁποίου προτιθέμεθα, ἐν τῷ ἀμέσῳ μέλλοντι, νὰ διατηρήσωμεν ἐκδίδοντες ἴδιον τεῦχος.

Ἡ μνήμη τῶν σπουδαίων καὶ ἀξίων ἀνδρῶν ἐπιβάλλεται νὰ διατηρηθῆται, καὶ ὡς ἠθικὴ δικαίωσις τοῦ ἔργου των, ἀλλὰ κυρίως, χάριν παραδειγματισμοῦ τῶν ἐπιγινομένων.

ΣΙΜΟΣ Μ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

1. Σίμου Μ. Συμεωνίδη. Ἀνέκδοτα Ἐγγραφα Σίφου, ἐν ἐφημερ. «Σίφνος», 1959, ἀριθ. Φύλλ. 299, σελ. 1-2.

2. Γεν. Ἀρχ. Κράτους. Ἐγγραφα Ὑπουργ. Παιδείας «Σχολικά», Ἰούνιος 1832.

3. Γεν. Ἀρχ. Κράτους. Αὐτόθι.